

Nol Verhagen en Margreet de Broekert van de Historische Kring Bussum doken de archieven in om antwoord te krijgen op de vraag: wat deden we vroeger met kerst? De conclusie: Kerstmis is een tijd van inkeer en bezinning, maar ook van blijdschap en ontspanning. En van consumptie.

Hoe vierde men vroeger in Bussum de kerstdagen?

door Nol Verhagen
en Margreet de Broekert

BUSSUM Hoe vroeger in Gooise Meren kerstmis werd gevierd, is terug te vinden in de kolommen (en de advertenties) van de Bussumsche Courant. Zo staan in 1906 onder meer de volgende aanbiedingen in de krant.

De firma Wansink & Co aan de Brinklaan 72 in Bussum verkocht 'voor den werkenden stand' varkenskoppen, kinnebaksham en gezouten ribbetjes. De afdeling Kruidenierswaren van de Vereniging Walden, Havenstraat 34 Bussum, had gruttemeel in het assortiment, gereinigde krenten 'zonder steenen' en bakolie 'niet vermengd met Lijnolie'. Kantoorboekhandel Firma R. Los bood voor het nieuwe jaar Grootboeken, Journalen, Winkelboeken, Agenda's en scheurkalenders aan. Kerstbomen waren begin deze eeuw nog iets bijzonders: de R.K. Werklieden-Vereeniging Sint Joseph stelt 'de boom' op Eerste Kerstdag de gehele dag ten toon voor het publiek. Ook 13 jaar later, in 1919, was 'de boom' nog een bezienswaardigheid. Maar toen moest er, in bioscoop Novum, wel voor worden betaald. Met Kerstmis 1914 was het oorlog, althans in de ons omrin-

gende landen. Nederland, en ook Bussum, was overspoeld door Belgische vluchtelingen. Je zou verwachten dat er een kerstviering voor die vluchtelingen werd georganiseerd, maar als dat al het geval was, dan is dat niet in de Bussumsche Courant terug te vinden. Wel zocht men in die dagen onderdak bij particulieren voor enkele vluchtelingen 'uit den hooger stand'. Een jaar later, in 1915, verzorgde de Bussumse sneldichter Jens Clinge Doorenbos een berijmde kerstwens voor de gemobiliseerde Nederlandse soldaten, een smartlap van zes coupletten, met daarin onder andere: 'Vrede op Aarde' klinkt het lied, dat is ook Hollands wensch: Ter wille van die Vrede juist, lig jij nu aan de grens.

In de jaren dertig publiceerde de Bussumsche Courant elk jaar een 'kerst-special'. Die van 1931 is bewaard gebleven in het archief van de Historische Kring Bussum. Dit kerstnummer bevat naast advertenties van bijvoorbeeld 't Ultraphoonhuis aan de Vlietlaan 70, verhalen over Koning Herodes, de Herders, de Kous van Santa Claus en een artikel over het maken van kerstversieringen. Verder vinden we een fotopuzzel 'Kent gij Bus-

sum?' en een artikel 'Wat geven wij als geschenkjes?' Dat laatste geeft een aardig inkijkje in de maatschappelijke verhoudingen van die tijd. Zo geven men aan oudere dames 'een mooi gehandwerkt kussen, een paar zelf bewerkte slaapkamersloffjes of een beddekruik van rubber.' Jongere dames krijgen 'een stukje fijne lingerie van zijde of een fluwelen bolero'tje.'

Kinderen verrast men met 'speelgoed dat nog iets aan de verbeelding overlaat, bijvoorbeeld een doos waarin geknipte poppenkleertjes zitten, die het kind echter nog zelf naaien moet.' Wie dienstpersoneel bedanken wil 'ga met zichzelf ernstig te rade of een geschenk in nature gewenschter is dan een geschenk onder couvert.' In het eerste geval is een schort toch eigenlijk wel passé, maar een lap degelijke stof voor

een keurig japonnetje kan nog wel, evenals 'een warme peignoir, of, als het meisje verloofd is, iets in de huishouding.'

In 1906 eten de mensen varkenskoppen, kinnebaksham en gezouten ribbetjes

Kerstbrief van een moeder

Tekst van
J. P. J. H. Clinge Doorenbos.

Vrij in de maat

Dit was de inleiding tot het lied 'Kerstbrief van een moeder' in het nummer van dinsdag 21 december 1915 van 'Het Nieuw Oost'.

Berijmde kerstwens dichter Clinge Doorenbos

WEIHNACHTSFEIER DER N.S.D.A.P. IN BUSSUM. Zondag 17 tot 8 uur vond de feestavond van Concordia der N.S.D.A.P. plaats. De avond werd georganiseerd door de Frauenschaft in samenwerking met H.J., B.D.M. en een aantal andere dames. Na de begroting werd door de Orisfrauenschaftslid Heisterhagen, een stuk ten gehoe gebracht. Het sprookje „Roodkappje“ werd voorafgegaan door een sprookje „Roodkappje“.

Weihnachtsfeier der N.S.D.A.P.

Op zondag had ik 3 pond roggemol, 7 pond groen erwtten, 6 pond bruine bonen die had mij geleid voor 6 pakjes koffie en roggemol. De kinderen met het best gehad onderweg. Handen waart wijf, gien, en kopen in westeren het den bij elkaander bedden bij de kofers.

Vrijdag 13 Dec.

om te kuisen over des opstaan met naarde kerk want vandaag moet ik met mijn baas hand gaan halen op vergunning. In wien wij om 7 uur al met de kerk handvagen op stas wij westeren een uur wijf voor al eer dat op de plaats van kerkomming waken. Het was een hele rit een boom met de door een laan van die met verhand was dat was toder en hooren voor al bij de door heen waken. Om half een waken waken wij doordoor in Bussum aan. Inmiddag, npl met 3 geraagd in gavond om half acht maar mijn bed.

Zaterdag 14 Dec.

6 uur tot bed en naar de kerk. wat hout geraagd en konijte voor de baas geleid.

Inmiddag om de tuin geveest 1 spruitjes gehaald. een konijn geslaakt 2 een lehaer met beeste.

Uit het dagboek van Piet Bierman, kerst

Veel Nederlanders hadden tot zeker de eerste helft van de vorige eeuw familie in wat toen nog Nederlands Indië heette. Men hield vooral door middel van brieven contact met elkaar. Zo had het Naardense gezin De Gooijer een tante die op Oost Java missiezus-

ter was van de Orde van Het Arme Kindje Jezus. In december 1934 deden zij voor haar een luchtpostbrief op de bus.

